YVES BOT
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2012. szeptember 27.[1]

C-356/11. és C-357/11. sz. egyesített ügyek

O. (C-356/11. sz. ügy),
S.
kontra
Maahanmuuttovirasto
és
Maahanmuuttovirasto (C-357/11. sz. ügy)
kontra
L.

(a Korkein hallinto-oikeus [Finnország] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Uniós polgárság — Családegyesítési jog — A Ruiz Zambrano ügyben hozott ítéletben kimondott elvek alkalmazhatósága — Családegyesítő, első házasságból származó uniós polgár gyermek szülője — A családegyesítő harmadik ország állampolgárságával rendelkező új házastársának tartózkodási joga — Elégséges források hiányára alapított elutasítás — A családi élet tiszteletben tartásához való jog — A kiskorú gyermek érdeke figyelembevételének kötelezettsége”

1 Származhat-e harmadik ország állampolgárának valamely tagállam területére vonatkozóan tartózkodási joga azon gyermek uniós polgárságából, akinek ő nem szülője, hanem csupán mostohaszülője?

2 Lényegében ezt a kérdést teszi fel a Bíróságnak a Korkein hallinto-oikeus (Finnország) két, előzetes döntéshozatal iránti kérelemben.

3 E kérelmek a Maahanmuuttovirasto (nemzeti bevándorlási hivatal) és S., ghánai állampolgár (C-356/11. sz. ügy), valamint L., algériai állampolgár (C-357/11. sz. ügy)[2] között folyamatban lévő jogviták keretébe illeszkednek, e két állampolgár mindegyike házastársa, O. és M. harmadik országbeli állampolgárok javára kért tartózkodási engedélyt[3] a 2003/86/EK irányelvben[4] kimondott családegyesítési jog címén. A Maahanmuuttovirasto az említett kérelmeket arra hivatkozással utasította el, hogy a kérelmezők nem rendelkeznek a Finnország területén való tartózkodáshoz megfelelő anyagi fedezettel.

1 — Eredeti nyelv: francia.

2 — A továbbiakban együtt: családegyesítők.

3 — A továbbiakban együtt: kérelmezők.

4 — A családegyesítési jogról szóló, 2003. szeptember 22-i tanácsi irányelv (HL L 251., 12. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 6. kötet, 224. o.).

4 A kérdést előterjesztő bíróság arra szeretne választ kapni, hogy e határozatok összeegyeztethetők-e a Bíróság által a Ruiz Zambrano-ügyben [5] hozott ítéletben kimondott elvekkel és azzal az értelmezéssel, amelyet a Bíróság az EUM-Szerződés uniós polgárságra vonatkozó rendelkezései kapcsán elfogadott. S. és L. ugyanis mindketten kizárólagos felügyeleti jogot gyakorolnak egy előző házasságból származó uniós polgár gyermek felett. Következésképpen a kérdést előterjesztő bíróság kérdése arra irányul, hogy az érdekeltek családi helyzetéhez kapcsolódó körülményekre figyelemmel a Maahanmuuttovirasto nem lenne-e köteles megadni a tartózkodási engedélyeket a kérelmezők részére annak elkerülése érdekében, hogy a családegyesítők kizárólagos felügyelete alatt álló gyermekek ne kényszerüljenek rá, hogy elhagyják az Európai Unió területét, és ily módon elessenek az uniós polgár jogállásuk által biztosított jogaik élvezetétől.

5 A kérdést előterjesztő bíróság által feltett kérdések tehát annak pontosítását várják a Bíróságtól, hogy a fent hivatkozott Ruiz Zambrano-ügyben hozott ítéletben rögzített elvek milyen terjedelemmel és határokkal rendelkeznek olyan, válás után létrejött új család különös esetében, ahol a kérelmező sem szülői, sem anyagi felelősséggel nem rendelkezik az uniós polgár gyermek irányában.

I – Jogi háttér

A – *Az uniós szabályozás*

1. Az Európai Unió Alapjogi Chartája

6 Az Európai Unió Alapjogi Chartájának [6] 7. cikke értelmében mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét tiszteletben tartsák.

7 Ezenfelül a Charta 24. cikkének (2) bekezdése értelmében a hatóságok és a magánintézmények gyermekekkel kapcsolatos tevékenységében a gyermek mindenek fölött álló érdekének kell az elsődleges szempontnak lennie. A Charta 24. cikkének (3) bekezdése szerint a gyermeknek joga van ahhoz, hogy mindkét szülőjével rendszeres, személyes és közvetlen kapcsolatot tartson fenn, kivéve ha ez az érdekeivel ellentétes.

2. A 2003/86 irányelv

8 A 2003/86 tanácsi irányelv a családegyesítési jog tagállamok területén jogszerűen tartózkodó harmadik államok állampolgárai által történő gyakorlásának feltételeit határozza meg. Az említett irányelv (2) preambulumbekezdése szerint az irányelv tiszteletben tartja az alapvető jogokat és különösen az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény [7] 8. cikkében és a Chartában elismert családi élet tiszteletben tartásához való jogot.

9 Az említett irányelv 4. cikke meghatározza a személyek körét, a családegyesítő azon családtagjait, akik e jogcímen tartózkodási jogot élvezhetnek. E családtagok között szerepel a 2003/86 irányelv 4. cikke (1) bekezdésének a) pontja szerint a családegyesítő házastársa.

10 A családegyesítés iránti kérelem vizsgálatának módját illetően az uniós jogalkotó az említett irányelv 5. cikkének (5) bekezdésében előírja a tagállamok számára, hogy megfelelő figyelmet fordítsanak a kiskorú gyermekek mindenek fölött álló érdekeire. A 2003/86 irányelv 17. cikke szerint a tagállamoknak figyelembe kell venniük az érintett személy családi kapcsolatainak jellegét és

5 — A C-34/09. sz. ügyben 2011. március 8-án hozott ítélet (EBHT 2011., I-1177. o.).

6 — A továbbiakban: Charta.

7 — Az 1950. november 4-én Rómában aláírt egyezmény (a továbbiakban: EJEE).

szilárdságát, a tagállamban való tartózkodásának időtartamát, és a származási országával való családi, kulturális és társadalmi kapcsolatai fennállását, amennyiben egy kérelmet elutasítanak, tartózkodási engedélyt visszavonnak, vagy annak megújítását megtagadják, vagy amennyiben úgy határoznak, hogy a családegyesítő vagy családtagjai kiutasítását rendelik el.

11 Mindazonáltal a tagállamok rendelkeznek bizonyos mozgástérrel a családegyesítési jog gyakorlásához megkövetelt feltételek alkalmazása során. Így a 2003/86 irányelv 7. cikke (1) bekezdésének c) pontja alapján előírhatják a családegyesítő számára, hogy az érintett tagállam szociális segélyek rendszeréhez történő folyamodás nélkül a saját maga és családtagjai eltartásához elégséges, állandó és rendszeres forrásokkal rendelkezzen.

B – *A finn szabályozás*

12 A külföldiekről szóló törvény (Ulkomaalaislaki) 37. cikkének (1) bekezdése szerint a finnországi lakóhellyel rendelkező személy házastársa családtagnak minősül.

13 Az említett törvény 39. cikkének (1) bekezdése értelmében tartózkodási engedély akkor bocsátható ki, ha a külföldi megfelelő anyagi fedezettel rendelkezik. Az illetékes hatóságok azonban eltekinthetnek e feltételtől, amennyiben e kivételt kivételesen súlyos körülmények igazolják, vagy ha a gyermek mindenek fölött álló érdeke ezt megköveteli.

14 Végül az említett törvény 66a. cikkének megfelelően, és amennyiben a tartózkodási engedélyt családi kapcsolat fennállására alapítva kérik, az illetékes hatóságoknak vizsgálatuk keretében figyelembe kell venniük a külföldi személy családi kapcsolatainak jellegét és szilárdságát, az érintett tagállamban való tartózkodásának időtartamát, és a származási országával való családi, kulturális és társadalmi kapcsolatainak fennállását.

II – Az alapeljárások tényállása

A – *A C-356/11. sz. ügy*

15 S. ghánai állampolgár, aki határozatlan idejű tartózkodásra jogosító engedéllyel rendelkezik Finnországban. 2001. július 4-én házasságot kötött egy finn állampolgárral, amely házasságból 2003. július 11-én egy gyermek született. Az utóbbi, mivel finn állampolgársággal rendelkezik, uniós polgár. Mindazonáltal soha nem gyakorolta a szabad mozgáshoz való jogát. S. 2005. június 2-a óta kizárólagos felügyeleti jogot gyakorolt a gyermek felett, majd 2005. október 19-én házasságát felbontották. A gyermek apja Finnországban él. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy S. finnországi tartózkodásának ideje alatt oktatásban vett részt, szülési szabadságot vett igénybe, szakmát tanult, és keresőtevékenységet folytatott.

16 2008. június 26-án S. házasságot kötött az elefántcsontparti állampolgársággal rendelkező O.-val. E jogcímen az utóbbi tartózkodási engedély iránti kérelmet nyújtott be a Maahanmuuttovirastohoz. Házasságukból 2009. november 21-én Finnországban egy ghánai állampolgárságú gyermek született, aki felett a szülői felügyeleti jogot a szülők közösen gyakorolják. O. S.-sel és két gyermekével él közös háztartásban. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy O. 2010. január 1-jén egy évre szóló munkaszerződést kötött, amely szerint a rendes munkaidő napi 8 óra, a munkabér pedig óránként 7,50 euró. Nem nyújtott azonban be okiratokat annak bizonyítására, hogy valóban végzett munkát e munkaszerződés alapján.

17 A Maahanmuuttovirasto 2009. január 21-én elfogadott határozatával a külföldiekről szóló törvény 39. cikke (1) bekezdésének első mondata alapján elutasította az O. által tartózkodási engedély iránt benyújtott kérelmet, mivel úgy ítélte meg, hogy nem rendelkezik megfelelő anyagi fedezettel. Ezenfelül nem tartotta szükségesnek, hogy eltérjen e feltételtől, amit az említett törvény akkor tesz lehetővé, ha azt kivételesen súlyos körülmények igazolják, vagy ha a gyermek mindenek fölött álló érdeke ezt megköveteli.

18 A Helsingin hallinto-oikeus (helsinki közigazgatási bíróság) (Finnország) ezt követően elutasította a fenti határozat megsemmisítése iránt benyújtott keresetet. O. és S. ezért fellebbezést nyújtott be ezen ítélet ellen a kérdést előterjesztő bíróság előtt.

B – *A C-357/11. sz. ügy*

19 A C-357/11. sz. ügy erős hasonlóságokat mutat a C-356/11. sz. üggyel, mivel az uniós polgár gyermek és a kérelmező közötti kapcsolat szintén egy válás után létrejött új család keretébe illeszkedik. Az alapeljárás tényállása azonban eltérő, különösen a kérelmező jelenlegi lakóhelye vonatkozásában.

20 Ebben az ügyben L. algériai állampolgár, aki egy finn állampolgárral való házasságkötése folytán határozatlan idejű tartózkodásra jogosító engedéllyel rendelkezik. E házasságból 2004-ben egy finn állampolgárságú gyermek született, aki soha nem gyakorolta a szabad mozgáshoz való jogát. A házasság 2004. december 10-én kimondott felbontását követően L. szerezte meg a gyermek feletti kizárólagos felügyeleti jogot. A gyermek apja Finnországban él.

21 2006. október 19-én L. házasságot kötött M. algériai állampolgárral. Az utóbbi 2006 márciusában jogszerűen érkezett Finnországba, ahol politikai menedékjogot kért, és ahol állítása szerint 2006 áprilisa óta L-lel közös háztartásban élt. 2006 októberében M-et visszaküldték származási országába. 2006. november 29-én L. tartózkodási engedély iránti kérelmet nyújtott be a Maahanmuuttovirastóhoz M. javára házasságuk jogcímén, majd 2007. január 14-én algériai állampolgárságú gyermeke született, aki felett a felügyeleti jogot a házastársak közösen gyakorolják. Nem bizonyított, hogy M. találkozott-e gyermekével.

22 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból következik, hogy L. soha nem végzett keresőtevékenységet finnországi tartózkodása során, jövedelmét megélhetési segélyből és egyéb juttatásokból szerezte.

23 Ugyanazon okokból, amelyek a C-356/11. sz. ügyben O. tartózkodási engedély iránti kérelmének vizsgálata keretében kifejtésre kerültek, a Maahanmuuttovirasto elutasította M. tartózkodási engedély iránti kérelmét. E határozatot azonban a Helsingin hallinto-oikeus hatályon kívül helyezte, ezért a Maahanmuuttovirasto fellebbezést nyújtott be az említett ítélet ellen a kérdést előterjesztő bíróság előtt.

24 A jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelmekben a kérdést előterjesztő bíróság kérdései a fent hivatkozott Ruiz Zambrano-ügyben hozott ítéletben a Bíróság által kimondott elvek alkalmazhatóságát érintik. Arra szeretne ugyanis e bíróság választ kapni, hogy – mivel a Maahanmuuttovirasto megtagadta a tartózkodási engedélynek a kérelmezők számára való kiadását – házastársuk és az ő felügyeletük alá tartozó gyermekek valójában nem kényszerülnek-e elhagyni az Unió területét annak érdekében, hogy együtt élhessenek.

III – Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

25 Ezen összefüggésben és valamennyi kétség eloszlatása végett a Korkein hallinto-oikeus úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából az alábbi kérdéseket terjeszti a Bíróság elé, mely kérdések szövege az első kérdés tekintetében megegyező.

A –*A C-356/11. sz. ügyben*

„1) Ellentétes-e az EUMSZ 20. cikkel biztos megélhetés hiányában a tartózkodási engedély valamely harmadik országbeli állampolgártól való megtagadása, ha a családi viszonyok úgy alakulnak, hogy a harmadik országbeli állampolgár házastársa felügyeleti jogot gyakorol egy uniós polgár gyermek felett, akinek a harmadik országbeli állampolgár nem szülője, és aki felett az felügyeleti jogot sem gyakorol?

2) Az első kérdésre adandó nemleges válasz esetén: másként ítélendő-e meg az EUMSZ 20. cikk hatása akkor, ha a tartózkodási engedéllyel nem rendelkező harmadik országbeli állampolgár, annak házastársa és az uniós polgár gyermek, aki felett a házastárs felügyeleti jogot gyakorol, együtt élnek?”

B –*A C-357/11. sz. ügyben*

„1) Ellentétes-e az EUMSZ 20. cikkel biztos megélhetés hiányában a tartózkodási engedély valamely harmadik országbeli állampolgártól való megtagadása, ha a családi viszonyok úgy alakulnak, hogy a harmadik országbeli állampolgár házastársa felügyeleti jogot gyakorol egy uniós polgár gyermek felett, akinek a harmadik országbeli állampolgár nem szülője, és aki felett az felügyeleti jogot sem gyakorol, és a harmadik országbeli állampolgár sem házastársával, sem pedig az érintett gyermekkel nem él együtt?

2) Az első kérdésre adandó nemleges válasz esetén: másként ítélendő-e meg az EUMSZ 20. cikk hatása akkor, ha a tartózkodási engedéllyel nem rendelkező és nem Finnországban élő harmadik országbeli állampolgárnak és házastársának közös gyermeke van, aki harmadik ország állampolgárságával rendelkezik, Finnországban él, és aki felett a két szülő közösen gyakorolja a felügyeleti jogot?”

26 Írásbeli észrevételeket nyújtottak be az alapeljárás felei, a dán, a német, az olasz, a holland és a lengyel kormány, valamint az Európai Bizottság.

IV – Elemzés

27 Első kérdéseivel a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keresi a választ, hogy a Szerződés uniós polgársággal kapcsolatos rendelkezéseit úgy kell-e értelmezni, hogy azok harmadik állam állampolgárának annak ellenére tartózkodási jogot biztosítanak azon tagállamban, ahol a szintén harmadik állam állampolgárságával rendelkező házastársa és az utóbbi első házasságából született, uniós polgár gyermeke jogszerűen tartózkodik, hogy a kérelmező nem rendelkezik megfelelő anyagi fedezettel.

28 E kérdés alapján a Bíróságnak pontosítania kell, hogy a fent hivatkozott Ruiz Zambrano-ügyben hozott ítéletben rögzített elvek milyen terjedelemmel és határokkal rendelkeznek olyan, válás után létrejött új család különös esetében, ahol az egyik szülő kizárólagos felügyeleti jogot gyakorol egy első házasságból származó, uniós polgár gyermek felett.

29 A kérdés arra irányul, hogy a fenti ítélkezési gyakorlatra tekintettel a tagállam köteles-e tartózkodási engedélyt kibocsátani a kérelmező részére – jóllehet az utóbbi nem szülője az uniós polgár gyermeknek, és nem gyakorol felette szülői felügyeleti jogot – azért, hogy ne kényszerítse az új családot az Unió területének elhagyására, és ily módon arra, hogy e gyermeket megfosszák – a Bíróság által használt kifejezés szerint – attól, hogy „uniós polgárként meglévő jogállás[ával] összefüggő jogai[nak] lényegét ténylegesen élvezz[e]”.

30 Arra az esetre, ha a Bíróság úgy ítélné, hogy a tagállam nem köteles ilyen engedély megadására, a kérdést előterjesztő bíróság a második kérdésekben azt kérdezi, hogy a Szerződés rendelkezéseit az egyes kérelmezők családi helyzetéhez kapcsolódó körülményekre figyelemmel eltérően kell-e értelmezni. A C-356/11. sz. ügyben a kérelmező, házastársa és az uniós polgár gyermek közös háztartásban élnek Finnországban. Ezzel szemben a C-357/11. sz. ügyben a kérelmező visszatért származási országába, de van egy, a házastársával közös – harmadik ország állampolgárságával rendelkező – gyermeke, aki Finnországban tartózkodik, és két szülőjének közös felügyelete alatt áll. [8]

31 E kérdéseket nem csupán a Szerződés uniós polgársággal kapcsolatos rendelkezéseire és különösen annak 20. cikkére tekintettel, hanem a 2003/86 irányelv figyelembevételével is vizsgálom.

32 Nem elemzem azonban e kérdéseket a 2004/38/EK irányelvnek [9] az uniós polgároknak és családtagjaiknak a tagállamok területén való szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogára vonatkozó rendelkezéseinek fényében, mivel ezen irányelv álláspontom szerint nem alkalmazandó.

33 Az állandó ítélkezési gyakorlatból következik, hogy a 2004/38 irányelv a tagállamokba való beutazás, illetve az ott-tartózkodás jogát nem biztosítja a harmadik államok valamennyi állampolgára számára, hanem csupán azokat illetik meg e jogok, akik a szabad mozgáshoz való jogát az állampolgársága szerinti tagállamon kívüli más tagállamban való letelepedés útján gyakorló uniós polgárnak a fent említett irányelv 2. cikkének 2. pontja értelmében vett családtagjai. [10] Ahogyan ugyanis a Bíróság a közelmúltban is emlékeztetett a Dereci és társai [11] ügyben hozott ítéletében, valamely uniós polgár, aki soha nem élt a szabad mozgáshoz való jogával, és mindig az állampolgársága szerinti tagállamban tartózkodott, nem tartozik a „kedvezményezetteknek” a 2004/38 irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében vett fogalmába, így a 2004/38 irányelv nem alkalmazandó rá. Márpedig e feltételek mellett családtagja sem tartozik e fogalomba, tekintettel arra, hogy az ezen irányelv által a kedvezményezettek családtagjaira ruházott jogok nem az említett családtagok saját jogai, hanem olyan származtatott jogok, amelyeket a kedvezményezett családtagjaiként szereznek. [12]

34 A jelen ügyben az érintett uniós polgárok, azaz S. és L. gyermekei soha nem éltek szabad mozgáshoz való jogukkal, mindig is Finnországban tartózkodtak, abban a tagállamban, amelynek az állampolgárságával rendelkeznek. Következésképpen az az álláspontom, hogy – ahogyan azt egyébiránt észrevételeiben a Bizottság is hangsúlyozza – nem tartoznak a „kedvezményezetteknek” a 2004/38 irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében vett fogalmába, és ily módon az utóbbi irányelv sem rájuk, sem családtagjaikra nem alkalmazható.

8 — Ugyanez a helyzet állt elő a C-356/11. sz. ügyben.

9 — Az Unió polgárainak és családtagjaiknak a tagállamok területén történő szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogáról, valamint az 1612/68/EGK rendelet módosításáról, továbbá a 64/221/EGK, a 68/360/EGK, a 72/194/EGK, a 73/148/EGK, a 75/34/EGK, a 75/35/EGK, a 90/364/EGK, a 90/365/EGK és a 93/96/EGK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2004. április 29-i 2004/38/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 158., 77. o; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 5. kötet, 46. o., helyesbítése: HL L 274., 2009.10.20., 47. o.).

10 — A C-127/08. sz., Metock és társai ügyben 2008. július 25-én hozott ítélet (EBHT 2008., I-6241. o.) 73. pontja.

11 — A C-256/11. sz. ügyben 2011. november 15-én hozott ítélet (EBHT 2011., I-11315. o.).

12 — 53–56. pont és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

A – *A Szerződés uniós polgárságra vonatkozó rendelkezéseinek alkalmazhatósága*

35 Először is meg kell jegyezni, hogy S. és L. gyermekei, mint tagállami állampolgárok, az EUMSZ 20. cikk (1) bekezdése szerinti uniós polgár jogállással rendelkeznek, tehát még az állampolgárságuk szerinti tagállammal szemben is hivatkozhatnak az e jogálláshoz kapcsolódó jogokra.

36 A Bíróság a Ruiz Zambrano-ügyben hozott ítélet alapjául szolgáló ügyben lényegében a fenti rendelkezés alapján helyezkedett szembe azon nemzeti intézkedésekkel, amelyek hatása, hogy megfosztják az uniós polgárokat attól, hogy uniós polgárként meglévő jogállásukkal összefüggő jogaik lényegét ténylegesen élvezzék. [13]

37 Az említett ügyben a Bíróságnak arról kellett határoznia, hogy a harmadik ország állampolgárságával rendelkező személy esetében a tartózkodási jog és a munkavállalási engedély megadásának valamely tagállam általi megtagadása ilyen hatással járna-e abban az esetben, ha e személy olyan kiskorú gyermekei eltartásáról gondoskodik, akik az említett tagállam állampolgáraiként uniós polgársággal rendelkeznek. A Bíróság megállapította, hogy az ilyen elutasítás azzal a következménnyel jár, hogy e gyermekek kötelesek elhagyni az Unió területét annak érdekében, hogy szüleikkel tartsanak, ami ily módon lehetetlenné teszi számukra az uniós polgárként meglévő jogállásuk révén biztosított jogok lényegének gyakorlását. [14]

38 Véleményem szerint ezen elvek nem ültethetők át az alapeljárás tárgyát képező helyzetekre.

39 Ugyanis az alapeljárások lényeges eltéréseket mutatnak a fent hivatkozott Ruiz Zambrano-ügyben hozott ítélet alapjául szolgáló ügyhöz képest.

40 Az ügy irataiból kitűnik, hogy a kérelmezők nem szülei az uniós polgársággal rendelkező kiskorú gyermekeknek. Nem gyakorolnak szülői felügyeleti jogot felettük, és nem gondoskodnak eltartásukról. E gyermekek valójában anyjuk kizárólagos felügyelete alatt állnak, akik ennek következtében egyedül látják el gondozásukat és nevelésüket. Ily módon a Maahanmuuttovirasto azon határozata, amely a kérelmezők tartózkodási engedély iránti kérelmének elutasítására irányul, nem fosztja meg az uniós polgárokat sem apjuktól, sem megélhetésüktől, mivel az utóbbit egyedül biztosítja számukra a felügyeleti joggal rendelkező anya, aki – emlékeztetek rá – határozatlan idejű tartózkodásra jogosító engedéllyel rendelkezik Finnországban.

41 Kétségtelenül nem zárható ki, hogy S. és L. úgy döntenek, követik házastársukat származási országukba családi életük egységének megőrzése céljából. Azon körülmény, hogy gyermekük uniós polgársággal rendelkezik, egyébként sem járhat azzal, hogy az Unión belül „lakóhelyükhöz köti őket”, miközben magának az Uniónak a bíróságai adtak részükre teljes körű szülői felügyeleti jogot.

42 Mindenesetre amennyiben a távozás mellett döntenének – ami különösen a C-357/11. sz. ügyben az alább bemutatott okokból kevéssé tűnik valószínűnek – az uniós polgársággal rendelkező kiskorú gyermekeknek valóban nem lenne más választásuk, mint elhagyni az Unió területét, és ennek következtében nem élvezhetnék az uniós polgárként meglévő jogállásuk révén biztosított jogokat. Ugyanakkor úgy vélem, hogy az Unió területének elhagyásáról a gyermekek anyja szabadon dönt a családi élet fenntartásához fűződő okból, és arra nem a nemzeti jogszabályok végrehajtása címén köteles.

13 — 42. pont.

14 — 43. és 44. pont.

43 Márpedig a Bíróság által a fent hivatkozott Dereci és társai ügyben hozott ítéletben kimondott elvek alapján nem gondolom úgy, hogy egy ilyen ok elegendő lehet ahhoz, hogy megvalósítsa az EUMSZ 20. cikk megsértését. Az említett ítélet alapjául szolgáló ügyben ugyanis a Bíróság a fent hivatkozott Ruiz Zambrano-ügyben hozott ítéletben meghatározott kritériumok különösen megszorító értelmezését fogadta el. Elemzésének 68. pontjában az uniós polgár vonatkozásában különösen kiemelte, hogy pusztán az a tény, hogy gazdasági okokból vagy a családi egység fenntartása érdekében számára kívánatosnak tűnhet, hogy valamely családtagja, aki harmadik állam állampolgárságával rendelkezik, tartózkodási engedélyt kapjon, önmagában nem elegendő annak megállapításához, hogy az uniós polgár kénytelen volna elhagyni az Unió területét e tartózkodási engedély megadásának megtagadása esetén.

44 Az uniós polgárnak az Unió területének elhagyásával kapcsolatos indokait tehát a Bíróság ítélkezési gyakorlata különösen körülhatárolta. Ezen indokok olyan helyzetekre vonatkoznak, amelyekben az uniós polgárnak nincs más választása, mint követni azt az érintettet, akitől a tartózkodási jogot megtagadták, mivel az utóbbi tartja el, és ezért teljes mértékben függ tőle megélhetésének biztosítása és saját szükségleteinek kielégítése tekintetében.

45 E helyzetek érinthetnek harmadik államok állampolgárságával rendelkező szülőket, akik kiskorú, uniós polgár gyermekeket tartanak el, mint ahogyan a fent hivatkozott Ruiz Zambrano-ügyben hozott ítélet alapjául szolgáló ügyben is ez a helyzet állt elő. Szintén vonatkozhatnak olyan nagykorú gyermekekre, akik betegség vagy rokkantság miatt szülőjüket tartják el. Nem vonatkozhatnak viszont valamely harmadik állam olyan állampolgárára, akit semmilyen – akár szülői, akár anyagi – felelősség nem terhel valamely uniós polgár irányában. Ebben az esetben ugyanis fennállna annak kockázata, hogy harmadik államok állampolgárai tartózkodási jogának jogalapját kizárólag az EUMSZ 20. cikk képezné, és figyelmen kívül maradnának a másodlagos jognak az uniós jogalkotó által – különösen a 2003/86 irányelv keretében – kifejezetten meghatározott rendelkezései.

46 Nem hiszem, hogy e megítélést módosítani kellene azon különleges körülményekre tekintettel, amelyekre a kérdést előterjesztő bíróság az általa előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdések keretében hivatkozik.

47 A C-356/11. sz. ügy vonatkozásában a kérelmező családi helyzetét az jellemzi, hogy Finnországban él, és házastársával, valamint az utóbbi gyermekével együtt lakik.

48 Egyértelmű, hogy e körülmény nem teszi lehetővé a kérelmező és az uniós polgár közötti leszármazási kapcsolat megállapítását, és nem változtat azon a megállapításon sem, hogy a házaspár együttélése ellenére csak az uniós polgár gyermek anyja biztosítja a gyermek megélhetését, mivel ő rendelkezik kizárólagos felügyeleti joggal felette, és ő folytat keresőtevékenységet. E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a kérelmező nem bizonyította sikerrel, hogy ténylegesen keresőtevékenységet folytat.

49 A C-357/11. sz. ügy esetében a kérelmező családi helyzetét az jellemzi, hogy visszaküldték származási államába, és házastársával közösen egy harmadik állam állampolgárságával rendelkező gyermeke van, aki Finnországban tartózkodik, és két szülője együttes felügyelete alatt áll.

50 Álláspontom szerint e körülmény nem befolyásolja az EUMSZ 20. cikk általam javasolt értelmezését, mivel tekintettel arra, hogy egy harmadik állam állampolgárságával rendelkező másik gyermek jelenlétére vonatkozik, nincs köze magának az uniós polgár gyermeknek a jogállásához.

51 A második gyermek jelenléte kétségtelenül meghatározhatja az anya arra vonatkozó döntését, hogy követi házastársát annak származási országába, ami ily módon az Unió területének elhagyására kényszeríti az uniós polgár gyermeket. Márpedig ahogyan már fent rámutattam, e következmény nem a nemzeti szabályozás alkalmazása folytán megvalósuló kényszerből, hanem inkább az anya szabad döntéséből fakad.

52 A C-357/11. sz. ügy tényállása ezt különösen jól szemlélteti. Az ügy irataiból ugyanis az következik, hogy a kérelmező soha nem találkozott gyermekével. Másképpen fogalmazva, mióta a kérelmező visszatért származási országába, L., az uniós polgár gyermek anyja sosem utazott Algériába annak érdekében, hogy találkozzon férjével, és bemutassa neki gyermekét. Hasonlóképpen, jóllehet kiutasítására nem az ország területén való tartózkodást megtiltó bírósági határozat alapján került sor, a kérelmező nem tartotta szükségesnek, hogy Finnországban maradt családtagjait meglátogassa. Ha figyelembe vesszük azon körülményt, hogy L. kilenc éve tartózkodik jogszerűen Finnországban, amely időszak alatt finn állampolgárságú első gyermeke született, hogy határozatlan idejű tartózkodásra jogosító engedéllyel, valamint jövedelemmel rendelkezik, és hogy házastársával a viszonylag rövidnek számító hét hónapos időszakban élt együtt, nem egyértelmű, hogy úgy dönt, követi házastársát annak származási országába, és ezzel arra kényszeríti uniós polgár gyermekét, hogy elhagyja az Unió területét. Az a körülmény tehát, hogy az utóbbi eleshet uniós polgárként meglévő jogállásával összefüggő jogainak lényegétől, mindenekelőtt anyja házaséletének véletlen és/vagy határozatlan mozzanataitól függ, és nem a nemzeti jogszabályok alkalmazása folytán megvalósuló kényszertől.

53 A fentiekre tekintettel tehát úgy vélem, hogy az EUMSZ 20. cikket úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes, ha valamely tagállam harmadik állam állampolgárától megfelelő anyagi fedezet hiányára alapított indokkal megtagadja a területén való tartózkodás jogát, amennyiben ezen állampolgár a harmadik állam állampolgárságával rendelkező, az említett tagállamban jogszerűen tartózkodó házastársával és házastársa első házasságából származó, uniós polgár gyermekével kíván együtt élni.

54 Úgy gondolom továbbá, hogy e rendelkezést nem kell eltérően értelmezni abban az esetben, ha olyan körülmények között, mint amelyek az alapeljárásban felmerültek, a harmadik állam állampolgárságával rendelkező személy az érintett tagállam területén együtt lakik házastársával és az utóbbi gyermekével. Az EUMSZ 20. cikket akkor sem kell eltérően értelmezni, ha e személy visszatért származási országába, de házastársával közösen van egy harmadik állam állampolgárságával rendelkező gyermeke, aki az érintett tagállamban tartózkodik, és két szülője együttes felügyelete alatt áll.

55 Mindez azonban nem dönti el előre azt a kérdést, hogy kell-e tartózkodási engedélyt adni a kérelmezőknek a családi élet tiszteletben tartásához való jog, és különösen a 2003/86 irányelvben kimondott családegyesítési jog alapján. Az alapeljárásokban kért tartózkodási engedélyek ugyanis harmadik államok állampolgárainak – a tagállamban határozatlan idejű tartózkodásra jogosító engedéllyel rendelkező – házastársukkal és közös gyermekükkel való családegyesítésének lehetővé tételére irányulnak.[15]

B – *A családegyesítési jogról*

56 Azon feltételeket, amelyek mellett a valamely tagállam területén jogszerűen tartózkodó, harmadik állam állampolgárságával rendelkező személy gyakorolhatja a családegyesítéshez való jogát, a 2003/86 irányelv határozza meg. Ezen irányelv alkalmazandó, amennyiben e személy egy évig vagy annál hosszabb ideig érvényes tartózkodási engedéllyel rendelkezik, ha megalapozott kilátásai vannak a letelepedési jogosultság megszerzésére, és végül, ha családtagjai harmadik országok állampolgárai.

57 Az alapeljárások keretében valamennyi fenti feltétel megvalósult, mivel a ghánai és algériai állampolgárságú családegyesítők határozatlan idejű tartózkodásra jogosító engedéllyel rendelkeznek Finnországban, és a családi egység fenntartása érdekében tartózkodási engedély megadását kérik harmadik állam állampolgárságával rendelkező házastársuk számára.

15 — Az állandó ítélkezési gyakorlatból következik, hogy a Bíróság annak érdekében, hogy az előzetes döntéshozatalra kérdést előterjesztő bíróságnak hasznos választ adjon, figyelembe vehet olyan uniós jogi normákat, amelyekre a nemzeti bíróság a kérdésében nem hivatkozott (lásd e vonatkozásban a C-461/10. sz. Bonnier Audio AB ügyben 2012. április 19-én hozott ítélet 47. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

58 Következésképpen a 2003/86 irányelv az érdekeltekre alkalmazandó.

59 A Bíróság szerint a családegyesítés engedélyezése tekinthető főszabálynak.[16] A tagállamok azonban azt az irányelv 6–8. cikkében foglalt egyes feltételek tiszteletben tartásától tehetik függővé. A tagállamok az említett irányelv 7. cikke (1) bekezdése c) pontjának megfelelően különösen előírhatják a családegyesítő számára, hogy szolgáltasson bizonyítékot arra nézve, hogy rendelkezik az érintett tagállam szociális segélyek rendszeréhez történő folyamodás nélkül a saját maga és családtagjai eltartásához elégséges, állandó és rendszeres forrásokkal.

60 A Maahanmuuttovirasto a fenti rendelkezés és különösen a külföldiekről szóló törvény 39. cikkének (1) bekezdése alapján utasította el az S. és L. által a családegyesítési jog elismerése iránt benyújtott kérelmeket. Egyébiránt úgy vélte, hogy nem kell eltérni az említett rendelkezésben kimondott elvtől, mivel úgy ítélte meg, hogy a körülmények nem voltak kivételesen súlyosak, és a gyermekek mindenek fölött álló érdeke ezt nem követelte meg.

61 A 2003/86 irányelv keretében rögzített elvekre és a Bíróság ítélkezési gyakorlatára tekintettel fontosnak tartom, hogy a kérdést előterjesztő bíróság megbizonyosodjon arról, hogy a Maahanmuuttovirasto a határozatait S. és L. családi életének tiszteletben tartásával, és különösen az érintett gyermekek mindenek fölött álló érdekének figyelembevételével fogadta el.

62 A Bíróság kétségkívül elismeri, hogy a tagállamok rendelkeznek bizonyos mérlegelési mozgástérrel a családegyesítési kérelmek vizsgálata során,[17] és különösen abban az esetben, ha a 2003/86 irányelv keretében meghatározott kritériumokat alkalmazzák.

63 Mindazonáltal az említett irányelv 7. cikke (1) bekezdésének c) pontjában meghatározott kritériumot illetően a Bíróság a fent hivatkozott Chakroun-ügyben hozott ítéletben megállapította, hogy e rendelkezést megszorítóan kell értelmezni annak érdekében, hogy az ne veszélyeztesse az irányelvnek a családegyesítés elősegítésére irányuló célját, valamint hatékony érvényesülését.[18] Ezenkívül a Bíróság kimondta, hogy a tagállamoknak mérlegelési mozgásterüket az EJEE 8. cikkében kimondott és a Charta 7. cikkében azonos tartalommal biztosított, családi élet tiszteletben tartásához való jogra tekintettel kell gyakorolniuk.[19] A Bíróság e tekintetben a 2003/86 irányelv (2) preambulumbekezdésére utalt, ahol az uniós jogalkotó előírja, hogy a családegyesítéssel kapcsolatos intézkedéseket az említett rendelkezésekben megállapított, a család védelmére és a családi élet tiszteletben tartására irányuló kötelezettségnek megfelelően kell elfogadni.

64 Mit jelent ez a gyakorlatban a nemzeti bíróság által végzett vizsgálat vonatkozásában?

65 Annak érdekében, hogy e kérdésre választ lehessen adni, fel kell idézni az Emberi Jogok Európai Bírósága által elfogadott elemzési mintát, amin a Bíróság ítélkezési gyakorlata nagy részben alapul.

66 Az Emberi Jogok Európai Bírósága úgy tekinti, hogy a családi élet tiszteletben tartásához való jog nem biztosítja általános jelleggel a családi élet folytatásához leginkább alkalmas hely megválasztásának jogát.[20]

16 — A C-578/08. sz. Chakroun-ügyben 2010. március 4-én hozott ítélet (EBHT 2010., I-1839. o.) 43. pontja.

17 — A C-540/03. sz., Parlament kontra Tanács ügyben 2006. június 27-én hozott ítélet (EBHT 2006., I-5769. o.) 59. pontja.

18 — A fent hivatkozott Chakroun-ügyben hozott ítélet 43. pontja.

19 — Lásd a fent hivatkozott Parlament kontra Tanács ügyben hozott ítélet 52. és azt követő pontjait.

20 — Lásd az EJEB, 1996. november 28-i Ahmut kontra Hollandia ítéletet, Ítéletek és Határozatok Tára 1996-VI, 2030. o., 71. §.

67 Ezenkívül kimondja, hogy mivel az EJEE kifejezetten nem biztosít jogot valamely külföldi részére arra, hogy valamely meghatározott állam területére belépjen, vagy ott tartózkodjon, az államoknak joguk van területükön ellenőrizni az állampolgárságukkal nem rendelkező személyeket, természetesen az általuk vállalt nemzetközi kötelezettségek tiszteletben tartása mellett. Ráadásul a bevándorlás kapcsán az Emberi Jogok Európai Bírósága úgy véli, hogy az államok nem kötelesek tiszteletben tartani a házas külföldieknek a közös tartózkodási hely melletti döntését, és a családegyesítést területükön lehetővé tenni. [21]

68 Elismeri azonban, hogy a valamely állam által bevándorlási és családegyesítési ügyben hozott határozat sértheti a családi élet tiszteletben tartásához való jogot, különösen, ha e határozat valamely személynek olyan államból való kiutasítására irányul, ahol családtagjai élnek. [22]

69 Következésképpen az Emberi Jogok Európai Bírósága azt követeli meg, hogy a szóban forgó határozatot az EJEE 8. cikkének (2) bekezdésében rögzített követelményekkel összhangban fogadják el. Az eseti vizsgálat keretében így azt vizsgálja, hogy e határozatot ténylegesen jogos cél, például a közrend fenntartása által életre hívott „jogszabály írta-e elő”, az „szükséges-e egy demokratikus társadalomban”, és arányossági tesztet végez.

70 Elemzésének döntő mozzanata minden egyes esetben annak eldöntése, hogy megfelelő egyensúly alakult-e ki a közérdek, a házaspár érdekei és adott esetben a gyermek érdekei között.

71 Elemzése keretében az Emberi Jogok Európai Bírósága az egyes érintett személyek egyéni és családi helyzetéhez kapcsolódó számos tényezőt vizsgál.

72 A kérelmezőt illetően figyelembe veszi állampolgárságát, valamint a fogadó államhoz és a származási országhoz fűződő társadalmi, kulturális és családi kapcsolatai jellegét. Adott esetben szintén figyelembe veszi házasságának időtartamát és a házasságból született gyermekeket, valamint minden olyan adatot, amely a házaspár családi életének tényleges jellegére vall. A házastársat illetően az Emberi Jogok Európai Bírósága figyelembe veszi azon nehézségek jellegét és súlyosságát, amelyekkel a kérelmező származási országában esetleg szembe kell néznie. [23]

73 Álláspontja szerint a versengő érdekek mérlegelése során a gyermek mindenek fölött álló érdeke képezi a döntő megfontolást, ami jellege és súlyossága szerint a szülők érdekeinek fölébe kerekedhet. [24] A gyermek érdeke megköveteli, hogy közötte és a családja között a kapcsolat fennmaradjon. Következésképpen az Emberi Jogok Európai Bírósága úgy véli, hogy főszabály szerint csak kivételes körülmények vezethetnek a családi kapcsolat megszakításához, és hogy mindent el kell követni a személyes kapcsolatok és a családi egység fenntartása, illetve a család „helyreállítása” érdekében. [25]

21 — Lásd az EJEB, 1996. február 19-i Gül kontra Svájc ítéletet, Ítéletek és Határozatok Tára 1996-I, 174. o., 38. §, a fent hivatkozott Ahmut kontra Hollandia ítéletet (67. §), valamint a 2001. december 21-i Şen kontra Hollandia ítéletet, Ítéletek és Határozatok Tára 2001-I, 36. §. A közelmúltbeli ítélkezési gyakorlathoz lásd még az EJEB, 2012. június 12-i Bajsultanov kontra Ausztria ítélet 78. §-át és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot.

22 — Lásd különösen az EJEB, 2001. augusztus 2-i Boultif kontra Svájc ítéletet (39. § és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat), valamint a fent hivatkozott Bajsultanov kontra Ausztria ítéletet (78. § és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

23 — Lásd az EJEB, fent hivatkozott Boultif kontra Svájc ítéletet (48. §) és a 2011. szeptember 28-i Nunez kontra Norvégia ítéletet (70. §).

24 — A gyermek mindenek fölött álló érdekének az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélkezési gyakorlatában való kifejtéséhez lásd különösen az EJEB, 2010. július 6-i Neulinger és Shuruk kontra Svájc ítéletet (49–64. §).

25 — Ugyanott, 136. § és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

74 E tekintetben az Emberi Jogok Európai Bírósága a gyermekhez kapcsolódó számos egyéni körülményt vesz figyelembe annak érdekében, hogy a lehető legjobban meghatározza annak érdekét, és biztosítsa jóllétét. Tekintettel van különösen a gyermek korára és érettségére, valamint szüleitől való függésének fokára, továbbá e vonatkozásban figyelembe veszi a szülők jelenlétét vagy távollétét. Ezenfelül érdeklődik azon közeg iránt, amelyben a gyermek él, és az érintett szülő származási országában fennálló helyzet iránt annak érdekében, hogy felmérje, ott milyen nehézségekkel szembesülhet. [26]

75 Az Emberi Jogok Európai Bírósága a fenti körülmények összességének figyelembevételével és azoknak az állam közérdekével szemben történő mérlegelésével állapítja meg, hogy az utóbbi a határozatában megtartotta-e a helyes egyensúlyt, és tiszteletben tartotta-e az EJEE 8. cikkének előírásait.

76 A 2003/86 irányelv alkalmazása során a tagállamok arra is kötelesek, hogy mérlegeljék a jelen lévő különböző érdekeket, és különösen figyelembe vegyék a gyermek érdekeit. A Bíróság mindezt kifejezetten elismerte a fent hivatkozott Parlament kontra Tanács ügyben hozott ítélet alapjául szolgáló ügyben, ahol széles körben utalt azon ítélkezési gyakorlatra, amelyet az Emberi Jogok Európai Bírósága az EJEE 8. cikkének tiszteletben tartása kapcsán kialakított. [27]

77 Emlékeztetek arra, hogy a magán- és családi élet tiszteletben tartásához való jogot a Charta 7. cikke az EJEE 8. cikkének (1) bekezdésével megegyező tartalommal biztosítja, ami a Charta 52. cikkének (3) bekezdése alapján azt jelenti, hogy e jog tartalmát és terjedelmét az Emberi Jogok Európai Bíróságának e tekintetben kialakított ítélkezési gyakorlatának figyelembevételével kell meghatározni. [28]

78 Szintén emlékeztetek arra, hogy a Bíróság ítélkezési gyakorlata alapján a Charta 7. cikkében elismert magán- és családi élet tiszteletben tartásához való jogot a gyermek mindenek fölött álló – a Charta 24. cikkének (2) bekezdésében elismert – érdekének figyelembevételére vonatkozó kötelezettséggel összefüggésben kell értelmezni. [29] Másszóval és az utóbbi rendelkezés követelményeinek megfelelően a tagállamoknak a gyermek mindenek fölött álló érdekét kell elsődlegesen megfontolniuk akkor, ha a hatóságok és a magánintézmények közvetítésével gyermekekre vonatkozó jogi aktust bocsátanak ki. E követelményre a 2003/86 irányelv 5. cikkének (5) bekezdése kifejezetten emlékeztet. A tagállamoknak ezenkívül meg kell győződniük arról, hogy a gyermek mindkét szülőjével rendszeres, személyes és közvetlen kapcsolatot tarthat fenn. [30]

79 A fentiekre tekintettel tehát úgy gondolom, hogy a nemzeti bíróság feladata annak megítélése, hogy a 2003/86 irányelvben meghatározott kritériumok alkalmazása során és a tagállam által e tekintetben élvezett mérlegelési mozgástér határai között az illetékes nemzeti hatóság helyesen és kiegyensúlyozottan értékelte-e az egyes személyek érdekeit, különösen az érdekeltek családi életének tiszteletben tartására és a gyermek számára legkedvezőbb megoldás megtalálására figyelemmel. E keretben az említett bíróságnak el kell végeznie a családi helyzet egészének mélyreható vizsgálatát, és figyelembe kell vennie a jelen ügy különös – tárgyi, érzelmi, pszichológiai és anyagi – körülményeit.

80 Mindazonáltal szeretnék néhány észrevételt tenni az érdekelteknek az egyes ügyekben fennálló helyzetével kapcsolatban.

26 — Lásd a fent hivatkozott EJEB, Şen kontra Hollandia ítéletet (37. §), valamint a 2006. január 31-i Rodrigues da Silva és Hoogkamer kontra Hollandia ítéletet, Ítéletek és Határozatok Tára, 2006-I, 39. §, és az ENSZ Menekültügyi Főbiztosának Hivatalának (HCR) a gyermek legfőbb érdekére vonatkozó irányelveit, a HCR által 2008 májusában kiadott dokumentum, amely elérhető az alábbi internetes címen: http://www.unhcr.fr/4b17de746.html.

27 — A 62–66. pont és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

28 — A C-279/09. sz. DEB-ügyben 2010. december 22-én hozott ítélet (EBHT-2010., I-13849. o.) 35. pontja.

29 — A fent hivatkozott Parlament kontra Tanács ügyben hozott ítélet 58. pontja.

30 — A Chartában biztosított jogokat közvetlenül a gyermek jogairól szóló, 1989. november 20-án elfogadott és 1990. szeptember 2-án hatályba lépett ENSZ-egyezményben (Egyesült Nemzetek Szerződéseinek Tára, 1577. kötet, 3. o.) biztosított jogok ihlették. Lásd különösen az említett egyezmény 3. cikkének 1. bekezdését, 9. cikkének 1. és 3. bekezdését, valamint 10. cikkét.

81 A C-356/11. sz. ügyben a családi élet finnországi „továbbfolytatásának” kérdése merül fel, mivel a kérelmező együtt él a családegyesítővel, utóbbival közös gyermekével és az uniós polgár gyermekkel.

82 A kérelmező kétségkívül nem bizonyította, hogy olyan keresőtevékenységet folytat, amely elégséges jövedelemmel szolgál számára ahhoz, hogy teljesítse a külföldiekről szóló törvény 39. cikkének (1) bekezdésében meghatározott feltételt. Mindazonáltal felmerül a kérdés, hogy kérelmének elutasítása és a család Elefántcsontparton való letelepedése nem járna-e túlzottan súlyos következményekkel a gyermekekre és a családegyesítőre nézve.

83 Először is az uniós polgár gyermek érdeke, hogy a lehetőségekhez mérten folyamatos kapcsolatot tartson fenn apjával, aki Finnországban lakik, és adott esetben kapcsolattartási joggal rendelkezik – kivéve természetesen, ha az utóbbi erre különösen méltatlannak bizonyult.[31] A kérelmező tartózkodási engedély iránti kérelmének elutasítása és a család Elefántcsontpartra költözése valójában e kapcsolat megszakadásához vezet, mivel az érdekeltek számára megnehezülne a rendszeres kapcsolattartás. Ezenkívül e gyermek mindig is Finnországban, e tagállam kulturális, társadalmi és nyelvi környezetében élt, és ott is látogatott oktatási intézményeket. Ebből adódóan kevés a kapcsolata, vagy egyáltalán nincs kapcsolata az Elefántcsontparti Köztársasággal. Jóllehet olyan életkorban van, amikor még nagy alkalmazkodóképességgel rendelkezik, úgy gondolom, hogy a nemzeti bíróságnak figyelembe kell vennie azokat a nehézségeket, amelyekkel e gyermek akkor szembesülhet, ha kiszakítják szokásos környezetéből annak érdekében, hogy a kérelmező származási országában éljen.

84 Hasonlóképpen egyértelmű, hogy a közös gyermek érdeke – különösen a gyermek fiatal korára tekintettel – azt kívánja, hogy családi körben nevelkedjen, és a kapcsolat közte és az apja között fennmaradjon.

85 Másodszor az ügy irataiból következik, hogy a családegyesítő oktatási intézményeket látogatott, szakmai képzésen vett részt, és keresőtevékenységet folytat Finnországban, aminek folytán nem csupán személyes és társadalmi, hanem gazdasági és szakmai kapcsolatokra is szert tett e tagállamban. Ezenkívül határozatlan idejű tartózkodásra szerzett engedélyt e tagállamban. Következésképpen felmerül a kérdés, hogy elvárható-e S.-től, hogy válasszon az általa Finnországban elért helyzet elhagyása és ezzel a magánéletét alkotó személyes és gazdasági kapcsolatokról való lemondás, illetve a vele együtt élő, és családi életének alapvető elemét képező házastársának társaságáról való lemondás között. Mindenesetre a tartózkodási engedélynek a házastársától való megtagadása számos következménnyel jár, először is az uniós polgár gyermek anyjaként rá háruló felelősség vonatkozásában, mivel a gyermeknek nyilvánvalóan érdekében áll, hogy Finnországban maradjon, másodszor az elefántcsontparti állampolgár házastársaként és a ghánai állampolgársággal rendelkező második gyermek anyjaként, mivel mindannyiuknak érdeke, hogy együtt éljenek, harmadszor pedig személyes és szakmai helyzetére nézve, tekintettel arra, hogy a Finnországban elért helyzetét figyelembe véve bizonyára érdeke fűződik ahhoz, hogy továbbra is e tagállamban tartózkodjon.

86 A C-357/11. sz. ügyben ezzel szemben a család „újraegyesítésének” kérdése merül fel, mivel a kérelmező már nem él együtt a családegyesítővel. Ezen ügyet meg kell különböztetni az előzőtől, mégpedig a kérelmező anyagi helyzetéhez kapcsolódó két körülményre tekintettel.

87 Először is az ügy irataiból következik, hogy a kérelmező házastársával csak a viszonylag rövidnek számító hét hónapos időszakban élt együtt, és soha nem találkozott jelenleg öt és fél éves gyermekével. Kétségtelen, hogy a kérelmezőt az említett gyermek születését megelőzően kiutasították Finnországból. Mindemellett, ahogyan már korábban is jeleztem, az ügy irataiból nem tűnik ki, hogy kiutasítására a Finnország területén való tartózkodást megtiltó bírósági határozat alapján került volna sor. Következésképpen felmerül a kérdés, mennyiben volt lehetetlen a kérelmező számára, hogy meglátogassa családját, és találkozzon gyermekével. Hasonlóképpen és ugyanezen körülmények között

31 — Lásd az Emberi Jogi Bizottságnak az Egyesült Nemzetek Közgyűlése által 1966. december 16-án elfogadott és 1976. március 23-án hatályba lépett Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányának 24. cikkéhez kapcsolódó 17. sz. általános észrevételét.

a ráadásul algériai állampolgársággal rendelkező L., aki nem csupán határozatlan idejű finnországi tartózkodásra jogosító engedéllyel, de pénzügyi forrásokkal is rendelkezett, soha nem utazott származási országába, hogy meglátogassa házastársát és bemutassa neki közös gyermeküket. E körülmények álláspontom szerint nem mutatják az együttélésre irányuló tényleges akaratot, és az apa esetében azt a tényleges óhajt, hogy találkozzon gyermekével és gondoskodjon róla.

88 Másodszor az a meglátásom, hogy L. és M. családi élete olyan időpontban jött létre, és olyan időszakban bontakozott ki, amikor a házaspár értesült arról, hogy a bevándorlási szabályok alakulása folytán előálló helyzetben a családi élet Finnországban való fenntartása eleve kétséges.[32] A kérelmező ugyanis soha nem szerzett ideiglenes tartózkodási engedélyt Finnországban, és nem tett eleget a nemzeti jogszabályokban a pénzügyi forrásokra vonatkozóan előírt feltételeknek sem. Következésképpen mindketten bizonyosan előre láthatták, mégpedig ésszerű mértékben, hogy fennáll a kiutasítás veszélye, és a családi élet Finnországban történő folyamatos fenntartása bizonytalan.

89 A fentiek alapján nem áll rendelkezésemre minden adat ahhoz, hogy elvégezzem a jelen lévő valamennyi érdek helyes mérlegelését, amihez magától értetődően szükséges az érdekeltekkel fennálló közvetlen kapcsolat, amellyel kizárólag a nemzeti hatóságok rendelkeznek.

90 A fentiekre tekintettel tehát a nemzeti bíróság feladata annak megítélése, hogy a 2003/86 irányelvben meghatározott kritériumok alkalmazása során és a tagállam által e tekintetben élvezett mérlegelési mozgástér határai között az illetékes nemzeti hatóság helyesen és kiegyensúlyozottan értékelte-e a szóban forgó, egymással szemben álló érdekeket, különösen az érdekeltek családi életének tiszteletben tartására és a gyermek számára legkedvezőbb megoldás megtalálására figyelemmel. E keretben az említett bíróságnak el kell végeznie a családi helyzet mélyreható vizsgálatát, és figyelembe kell vennie az adott ügy különös – tárgyi, érzelmi, pszichológiai és anyagi – körülményeit.

V – Végkövetkeztetések

91 Az előbbi megfontolások alapján azt javaslom a Bíróságnak, hogy a Korkein hallinto-oikeusnak a következő választ adja:

1) Az EUMSZ 20. cikket úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes, ha valamely tagállam harmadik állam állampolgárától megfelelő anyagi fedezet hiányára alapított indokkal megtagadja a területén való tartózkodás jogát, amennyiben ezen állampolgár a harmadik állam állampolgárságával rendelkező, az említett tagállamban jogszerűen tartózkodó házastársával és házastársa első házasságából származó, uniós polgár gyermekével kíván együtt élni.

   E rendelkezést nem kell eltérően értelmezni, ha a harmadik állam állampolgára a tagállam területén együtt lakik házastársával és az utóbbi gyermekével. nem kell eltérően értelmezni, ha a harmadik állam állampolgárságával rendelkező személy a tagállam területén együtt lakik házastársával és az utóbbi gyermekével.

   E rendelkezést akkor sem kell eltérően értelmezni, ha a harmadik állam állampolgára visszatért származási országába, de házastársával közösen van egy harmadik állam állampolgárságával rendelkező gyermeke, aki az érintett tagállamban tartózkodik, és két szülője együttes felügyelete alatt áll.

32 — Az Emberi Jogok Európai Bírósága úgy ítélte meg, hogy ilyen esetben a fogadó állam állampolgárságával nem rendelkező családtag visszaküldése csak igen kivételes körülmények között valósítja meg az EJEE 8. cikkének megsértését (lásd a fent hivatkozott EJEB, Rodrigues da Silva és Hoogkamer kontra Hollandia ítélet 39. §-át, és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

2) Ezzel szemben a nemzeti bíróság feladata annak megítélése, hogy a családegyesítési jogról szóló, 2003. szeptember 22-i 2003/86/EK tanácsi irányelvben meghatározott kritériumok alkalmazása során és a tagállam által e tekintetben élvezett mérlegelési mozgástér határai között az illetékes nemzeti hatóság helyesen és kiegyensúlyozottan értékelte-e a szóban forgó, egymással szemben álló érdekeket, különösen az érdekeltek családi életének tiszteletben tartására és a gyermek számára legkedvezőbb megoldás megtalálására figyelemmel. E keretben az említett bíróságnak el kell végeznie a családi helyzet mélyreható vizsgálatát, és figyelembe kell vennie az adott ügy különös – tárgyi, érzelmi, pszichológiai és anyagi – körülményeit.